

EVALUATIE EN REGULATIE VAN DE PRAKTIJK VAN IDENTITEITSCONTROLES

PhD Inès Saudelli
Prof. dr. Sofie De Kimpe
Prof. dr. Jenneke Christiaens

ID-CONTROLES = EEN TWEESNIJDEND ZWAARD?

VOOR POLITIE:

- Vaak toegepaste politiepraktijk (Comité P, 2006)
- Vanuit idee dat ID-controles helpen in strijd tegen criminaliteit
- *"increases in stop and search are located within a general 'toughening of crime control'"* (Delsol & Shiner, 2015)
- Wordt gebruikt voor:
 - Information gathering - intelligence led policing (Delsol, 2015)
 - (her)bevestigen van autoriteit (Çankaya, 2011; Fassin, 2013)
- Politieambtenaren ervaren ID-controles niet als problematisch

"Mijn identiteitskaart afgeven, moest ik dat nu elke dag moeten doen, ik zou daar geen probleem mee hebben. Als je niets te verbergen hebt ... zie ik eigenlijk ook niet goed in wat het probleem is."

ID-CONTROLES = EEN TWEESNIJDEND ZWAARD?

VOOR (WELBEPAAALDE?) BURGERS:

- Overpolicing van bepaalde bevolkingsgroepen (Easton et al., 2009; Medina Ariza, 2014)
- Policing the other (Çankaya, 2015)
 - Problemen met controleren van bepaalde minderheidsgroepen -> perceptie leeft dat er geen procedural fairness is (zie onderzoek van Hinds, 2007; Sullivan, Dunham & Alpert, 1987)
- Nefaste gevolgen: in VS en VK weerstand tegen politie, volksopstanden, daling legitimiteit?

REASONABLE SUSPICION: WHAT'S IN A NAME?

Belang van reasonable suspicion/grounds (VS, VK):

"Reasonable grounds for suspicion is the legal test which a police officer must satisfy before they can stop and detain individuals or vehicles to search them" (PACE, 1984)

Maar wat telt als reasonable ground?

Niet nader wettelijk omschreven, enkel vermelding van objectieve feiten

Grote discretionaire bevoegdheid voor politieambtenaren (Gau & Brunson, 2010)

Bezorgdheid bij critici omtrent het niet nader omschrijven (Miller, Bland & Quinton, 2000):

- Te los omgaan met de bevoegdheid

onderzoek toonde aan dat 27% van de 8700 geregistreeerde controles uitgevoerd werd zonder het bestaan van 'reasonable suspicion' (HMIC, 2013)

- Controleren op basis van etniciteit, huidskleur, nationaliteit

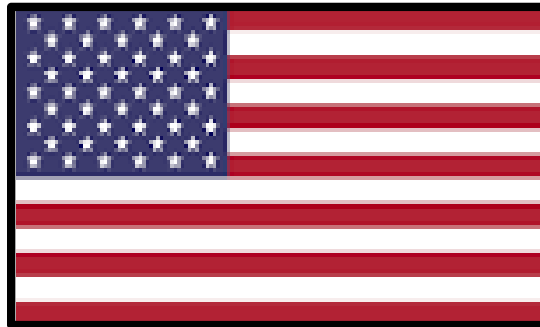
ETNISCH PROFILEREN: JA, NEE, MISSCHIEN?

Geen eenstemmigheid over definitie EP: hard vs. zacht (Dekkers & van der Woude, 2014)

Hetzelfde geldt voor bestaan van EP:

- Deel studies stelt dat EP dagelijkse realiteit is
(Alpert, MacDonald & Dunham, 2005; Medina Ariza, 2014; Lundman & Kaufman, 2013)
- Deel studies beweert het tegendeel
(Qureshi & Farrell, 2006; Coviello & Persico, 2015)

HET INVOEREN VAN EEN REGISTRATIEPLICHT ALS ANTWOORD OP EEN LEGITIMITEITSCRISIS

PERVERSE EFFECTEN VAN REGISTRATIE?

Registreren van ID-controles en etniciteit kent PRO's en CONTRA's

PRO's:

- Positieve veranderingen binnen debat rond EP
- Grotere transparantie en opnemen van verantwoordelijkheid binnen politiemiddelen (accountability)
- Empoweren van (benadeelde?) burgers
- Inzicht in effectiviteit van ID-controles (draagt het bij tot meer veiligheid?)
- Creatie van evidence based beleid

CONTRA's:

- Meer toegang tot privacygevoelige informatie
- Risico dat vaak gecontroleerde groepen = 'probleemgroepen'

Ondanks registratieverplichting, registreert niet iedere PA even systematisch

Dark number!

Individuele PA kent etniciteit toe aan gecontroleerde

IDENTITEITSCONTROLES ALS (GEBREKKIG?) STRIJDMIDDEL TEGEN CRIMINALITEIT EN TERREUR

Registratie van outcome maakt effectiviteitsmeting mogelijk

'Hit- of arrestatieratio'

VK: The Home Office

386 474 ID-controles -> 60 517 gearresteerd = arrestatieratio van 15,6% (The Home Office, 2016)

Arrestatieratio is niet dé oplossing, kent beperkingen

Gebrek aan andere meetindicatoren (Delsol, 2015)

DE BELGISCHE PRAKTIJK VAN IDENTITEITSCONTROLES

'REASONABLE SUSPICION' IN EEN BELGISCHE SAUSJE GEGOTEN

Art. 1 KB 25 maart 2003 betreffende identiteitskaarten

Art. 34 Wet op het Politieambt (WPA): zowel reactieve als proactieve ID-controle

"indien zij op grond van diens gedragingen, materiële aanwijzingen of omstandigheden van tijd of plaats redelijke gronden hebben om te denken dat hij/zij wordt opgespoord, dat hij/zij heeft gepoogd of zich voorbereidt om een misdrijf te plegen of dat hij/zij de openbare orde zou kunnen verstoren of heeft verstoord" (Art. 34 WPA).

Geen nadere omschrijving van 'redelijke gronden'

Laat ruimte tot interpretatie open (Meerschaut & De Hert, 2007)

Risico op EP?

Belgische politie wel gebonden aan verschillende (inter)nationale anti-discriminatieverdragen

Omzendbrief WPA: verbod op willekeur en verplichting van 'gegronde politieke reden'

ETNISCH PROFILEREN IN BELGIË

Kreeg aandacht van verschillende onderzoekers
(De Valkeneer, 1988; Francis, 2001; Easton et al., 2015)

Cahiers Politiestudies 2015: *"Ethnic profiling en interne diversiteit bij de politie"*

Ook veel aandacht van mensenrechtenorganisaties
(La Ligue des Droits de l'Homme, 2017; Amnesty International, 2017)

Meest recente rapport van Amnesty International uit 2018:

- 48 PA uit 6 verschillende politiezones bevroegd
- 24 PA geven toe dat EP bestaat
- 20 PA veroordelen EP
- Bekritiseerd door minister van Binnenlandse Zaken Jan Jambon

PZ Mechelen Willebroek voert registratieverplichting in

ID-controles wel louter bestudeerd i.k.v. etnisch profileren

EEN KLEINE SPRONG NAAR DE EMPIRIE

EEN BESTAANDE MAAR GEBREKKIGE REGISTRATIEPRAKTIJK

In België geen wettelijk verankerde registratieplicht

Onderzoek toont aan dat in de praktijk wel enkele gegevens bewaard worden

Data afkomstig uit 1ste korps (500u observaties), cf. *work in progress*

Of er geregistreerd wordt, is afhankelijk van de outcome van de controle en de wil van de PA

Als PA voelen dat de burger ontevreden is over de controle, is de kans op registratie groter

Informatiefiche, melding in ISLP-systeem:

- Geen systematiek in registratie qua inhoud
- Niet iedere PA maakt registratie -> dark number!

In België is er geen orgaan dat registratiecijfers bijhoudt en analyseert

EEN KLEINE SPRONG NAAR DE EMPIRIE

ENKELE EERSTE RESULTATEN

PA voorstander van begrip 'redelijke gronden'

'Redelijke gronden' maakt het mogelijk om buikgevoel te volgen

'Redelijke gronden' wordt op verschillende wijzen geïnterpreteerd, cf. sigarettenpeuk vs. parking 3u 's nachts

Beslissingsproces blijkt veel complexer dan enkel belang van etniciteit alleen:

- Belang van tijdstip, locatie, geslacht, leeftijd, kledij, type wagen, ...

CONCLUSIE

ID-controles = waardevol vs. controversieel

Of EP voorkomt, blijft onduidelijk op basis van literatuur

Etnische minderheden ervaren dit wel zo

Kijk verruimen dan louter te focussen op EP

Registratie van controles helpt, maar is geen wondermiddel:

- Verduidelijking van 'redelijke gronden'
 - Regelen van discretionaire bevoegdheid?
- Wettelijke verankering van registratieplicht, maar werkbaar!

Belang van onderzoek naar ID-controles voor politie en burger

- Hoe ervaren PA vs. burgers deze praktijk? En hoe komen tot een gulden middenweg?

DANK U

Ines.saudelli@vub.be
Sofie.de.kimpe@vub.be
Jenneke.christiaens@vub.be

VRIJE
UNIVERSITEIT
BRUSSEL